

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 4. De Matutinis salutationibus. Prima quando fuerint instituta, & qua hora persolvi debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

lupis defendat: ita etiam nos, ut docet *Amal. l. 4. de div. offic. c. 2.* initio diei ad opera, & mandata Domini surgentes pastoris nostri custodia indigemus, qui lupos agitat irruentes, de quibus legimus *Jos. 10: 12.* & lupus rapit, & dispergit oves. Ceterum hora ista sancta est, qua Dominus noster illusus, conspuratus, & alapis cæsus Pilato propter nos ligatus altitit *Mt. 27: 1.* ad omnem contumeliam, & adversitatem patienter sustinendam suo exemplo nos erudiens. Hac item hora post gloriosam resurrectionē in magna piscium captura, *Jos. 21.* qui cum tanti esset, non est scissum rete, *Ecl. Cathol.* propagationem præfiguravit, & veram carnis resurrectionem in piscis alii comestione evidenter ostendit. Sunt qui scripserint horā Primam celebrari in memoriam Dominicæ Resurrectionis: at omnium rectē sententiū fides est Christum ante solis exortū surrexisse.

S. IV. DE MATUTINIS SALUTATIONIBUS.

De matutinis salutationibus. Prima quando fuerit in spiritibus, & qua hora perfolvi debeat.

1. **M**agnus Leo quem Abbas Spanhemensis in Ecclesiastica dictionis Tullium appellat, elegantissima oratione Christianos redarguit, qui mane ad nascentem solem deflexi curvatis cervicibus in honorē se splendidi orbis inclinabant: quod paganitatis quodā spiritu factum dolet S. Pontifex. Gentiles enim, præterquam quod ipsum Solem adorabant, ut jam ostensum est, credebant quoque matutinas salutationes Diis esse gratissimas, quare primam diei horam certis ritibus ipsidem nunciabant. Didici hunc morem à Philo. Medaurensi, qui in fabula Melesia hæc habet. Inchoatæ lucis salutationibus Religiosi primam nunciantes horam pestrepunt. Tacitus quoque ait: Orientē solem, ut in Syria mos est, Tertiani saluta vere, ex nostris autē Arnobius^e rem indicavit his verbis. Quid sibi volunt excitationes illæ, quas canitis matutini collatis ad tibiā vocibus? Obdormiscunt enim superi, remeare ut ad vigiliis debeant. In hunc etiam ritum invehitur Romanus Sapiens. Veremus salutationibus matutinis fungi, & foribus assidere templorum. Erat autē salutationis matutine propria illa vox Ave, juxta illud Marr. g.

Et matutinum portat ineptus Ave:
Et alibi b. Discursus tota vagis urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non mane ferat irrequietus Ave.

Non enim erga Deos dumtaxat, sed etiam erga homines hujusmodi salutationibus utebantur. Quo verò ritu Deos salutaverint, Barnabas Brillonius in doctissimo libro Formularum luculenter ostendit. Hæc est gentium consuetudo, quam Leonis reprehensio suffragat, ne quis forte parum linææ mentis primæ horæ officium, aut orationis ad orientē mysteria tanti viri auctoritate sustollere conetur. Satis clarè se explicat S. Doctor, dum ait: Expergiscere o homo, ut ere creaturis quomodo utendum est, & quicquid in eis pul-

a *Is. serm. 7. de Nativitate.* b *Trithemius de Script. Eccl.* c *Apu- leius l. 11.* d *Tacit. l. 3. hist. c. Arnobius 7. cont. gent. c. 5. Senec. ep. 95. g. Martialis. l. 1. ep. 56. l. 1. d. 4. ep. 79. i. Briffon. de form. l. 1.*

chrum, atq; mirabile est, refer ad laudem, & gloriam Conditoris. Utinā corda nostra veri luminis jubar illustret. Lux pietatis veri splendore oriētis est. Quantū distat à splendore solis soli hujus caligo! Orandū igitur, ut mūdi hujus tenebras claritatis suæ radiis expellat Deus.

METRUM XII.

Magne Rex terræ nitidusq; cæli, Christe, qui nutu moderaris orbem,	Lux ades nulla temerata nocte, Mysticum lumen, nitesciq; nobis Annue mares.
Mentis arcana jubar, & paternæ Lucis imago.	Pax, fides tecū pietas, & omnis Audeat virtus remeare ab alto.
O sacrum cæli decus, & cornu Luminis candor sine nubefulgens,	Pectus illustra, respluatque summis Flumen amoris.
Huc ades, puro tibi dū sacramus Carmina voto.	Erudi terras meliore flamma, Et per ignotas tibi fundat oras
Servium cursu tibi concitato Nox, dies, annus, properigine mensis,	Prodigus laudes populus sacra- tam Pronus ad aram.
Teque circumstant glomerata blandis Astra choreis.	Annus cultus, patrioque ritus Lætus antiqua renovare pompa Indus, & Maurus, gelidique discat Incola Ponti.

2. Porro quod spectat ad officium Primæ, nulla ejus expressa mentio apud Patres Cassiano antiquiores reperitur, quicquid dicant Franciscus Turrianus & vir alioquin eruditissimus in notis ad Clementem Romanum, & Marianus Victorius vir etiam emundæ naris in scholis ad Epistolas Divi Hieronymi. Iste enim, & alii Patres cum manè orandum esse dicunt, non de Prima, sed de Laudibus matutinis intelligi debent, quod disertè demonstrat exactissimus Scriptor Marcellus Francolinus. Tameñ autem Franciscus Suarez de hujus assertionis veritate dubitare videatur, certum est tamen, quod Cassianus præferit testis omni exceptione major, Primam scilicet suo tēpore in suo Bethleemiteo Monasterio celebrari cœpisse, ne Monachi post Laudes usque ad Tertiam otiosi, & somnolenti jacerent in cellis, cum nulla conventus necessitas eos ad orationem exire compelleret. Vocat eam alteram matutinam, quam à matutinis laudibus ex eo distinguit, quod hanc tribus psalmis absolvi dicit: ad laudes verò decantari ait psalmū *Laudate Dominum de cælis*, cum duobus sequentibus. Porro quinquagesimum, inquit, & sexagesimum secundum, & octogesimum nonum huic novellæ solemnitati novimus fuisse deputatos. Nec est quod scrupulum alicui moveat Augusti, qui initio secundæ regulæ expressam Primæ mentionem facit: nam præter alias conjecturas satis evidentes, quas censores operum Augustini notarunt, vel ex hoc liquet, falso ei attributam hanc Regulam, quam ideò Lovan. Theol. inter Pseudepigrapha telegarunt. Similiter hymnus Primæ, qui criticorū animum vellicare poterit, vel non est Ambr. vel ab eo cōpositus, ut privatim diceretur, postea publico Primæ officio apratus fuit. Hęc de Lat. Patribus dicta

Yyyy 3
k *Turrian. ad c. 34. l. 8. constit. apostolicæ.* l *Mar. Pict. ad ep. 7.* m *Hier. ad Latam.* n *Francolin. c. 14.* o *Suarez. de relig. l. 4. cap. 5.* p *Cassian. lib. 3. de instit. cœnob. c. 3. 4. & 6.*

dicta sunt; nam si ad Græcorum calculos res ista revoceatur, sunt qui de Prima Chrysostrum, & Athanasium loquutos asserant. Hic enim libro de virginitate, Sol, inquit, exoriens videat librum in manu tua. Ille autem in fine libri primi de orando Deum; Dic mihi, ait, qua fronte solem intueberis, nisi prius adoraveris, qui lumen illud dulcissimum oculis tuis mittit? Sed hæc testimonia de privata oratione intelligi possunt: Primæ autem officium, cui satis superque est mille & amplius annorum vetustas, statim post ortum solis persolvi debet. Patet id manifestè tum ex Cassiano, tum ex Amalario, & Hugone, tum etiam quia à prima hora diei, à prima scilicet hora post ortum Solis denominatur. Cum enim diem artificialem pro celebrandis horis Canonicis in quatuor partes divisissent Antiqui, solebant in fine singularum partium singulas Canonicas preces singulis trihoris persolvere. Sed cum postea Primam, & Completorium pro initio, & sine diei advenissent, jam ex prima diei parte, quæ primam, secundam, & tertiam horam continebat, & officio Tertie assignabatur, primam horam pro officio Primæ separarunt: duodecimam pro Completorio, ut supra capite tertio explicatum est. Drogo Abbas q in ipso solo exortu celebrandum esse Primam existimat: sic enim scribit: Horæ primæ laudatio à sanctis Patribus ex oriente sole constituta est celebrari: quæ si aliquando tardius, vel celerius negotiis exigentibus celebrètur, nobis horæ debitæ officium congruo tempore persolventibus, hujus similiter & cæterarum statutus terminus penes eum, cui cuncta sunt presentia, relinquatur.

q Drogo Abb. tract. de horis canonicis.

CAPUT VII.

DE TERTIA.

§. I.

Hora Tertia mysteria. Numerus Ternarius commendatur.

METRUM XIII.

Quis me Numinis impetus
Sublimem vacuo librat in ære?
Falsa lator imagine?
An celsum volueris transsilio polam?
Quo me nubila præpetem

*Attollunt rapido turbine concisum?
Aut quis me potuit juror
Stellis inferere, & concilio Dei?
Abstineat procul impiè,
En præsens Deus est: Sentio spiritum.
Rugiti reboat polus,
Atque æther rapidis depluit ignibus.
O vos pectora pandite,
Quos Numcu populi cæribus eripit.
Nil parum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. Sed referens Deo
Gratas obsequii vices,
Devotis jentiam sidera vocibus.*

1. Elevatus est enim ab ortu sui primordio igneus solis splendor, altius processit, dilatavit radios, incaluit, & invaluit acrius ardens, efficacius illuminans, potentius influens. Novis igitur illustrata fulgoribus fidelium Ecclesia tertia diei hora rursus laudes Deo canit, nova luce divinæ cognitionis induitur, novo veritatis splendore allicitur, sacrarumque precum delectabili suavitate pinguefcit. Quomodo enim hac hora tacere poterit, quam tot veneranda mysteria, ipsaque spiritus sancti gratia cœlestium charismatum sacramentis nobilitarunt? Nimirum hac hora Dominus noster ex sententia Ruperti Abbatis & spinis coronatus Judæorum vocibus crucifixus est, juxta illud s, *Filii hominum dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus*: nam Pilato judicante illum dimitti, firmaverunt sibi sermonem nequam pertinaciter clamando, crucifige, crucifige. Et ille quidem iniquus judex sacrilegis Judæorum clamoribus commotus auctorem vitæ morte turpissima condemnavit. Jesus autem cum iniquis reputatus Agnus sine macula sævissimæ luporum rapacitati traditus est. Tum bajulans sibi crucem ad locum supplicii contumeliis, & blasphemis lacessitus pervenit: ipsoque patibulo in terra defixo immania tormentorum genera erga ipsum Dei Filium innovata sunt. Hæc verò omnia hora tertia contigisse Ignatius Martyr, & Athanasius u observant.

2. Ipsum etiam Tertie nomen ex ternarii numeri significatione multa suggerit haud indigna solerti consideratione. Trias princeps imparium numerus, perfectusque censetur, nam prior initium, medium, & finem sortitur: & quia unitate media interveniente sectionem non recipit, ut in duo æqua dividatur, idèd, teste Hugone x,
r Rupert. l. 1. de div. off. c. 3. s Psalm 56. x Ignat. ep. ad Trallian. u Athan. lib. de Virginit.